

A gyűjteménygyarapodás krónikája 1991–2008

1991

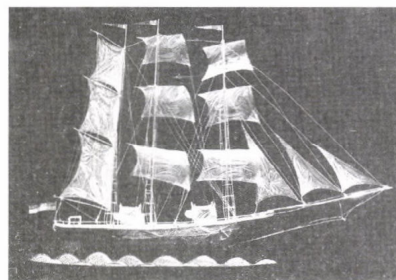
A moziüzemi vállalat átadta a megyei múzeum számára **kinotechnikai gyűjteményét**, filmtörténeti fotó- és dokumentumanyagát, valamint a témához kapcsolódó szakkönyvtárát.

A megyei múzeum letétként átvette **Losonczi Pál államfői kitüntetésait**.

A megyei rendőr-főkapitányság átadta gyűjteményünknek a rendszerváltással használaton kívül került szocialista kori testületi kitüntetésait.

Részlet Az árnyjátéktól a filmszínházig című 1991-ben újra rendezett kiállításból

A Losonczi-féle letét ajándéktárgyai (ezüst vitorlás hajó Indonéziából, ezüst teáskészlet Indiából, az egykori persepoliszi kő másolata Iránból, azték kőnaptár Mexikóból) 1992-ben elkerültek a múzeumból. Az egykori kollektióból 2004-ben csak a kitüntetések kerültek vissza.

1992

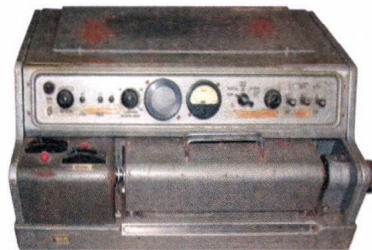
A Somogyi Hírlap gyűjteményünknek ajándékozta a „**Néva**” elnevezésű szovjet gyártmányú **képtáviróját**.

Vásárlással 1900-as évek elejéről származó, működőképes műtermi **fényképezőgéppel** gyarapodott a fotótechnikai gyűjtemény.

A rendszerváltás után további nagymennyiségű pártállami relikviák (kisebb szobrok, **testvérvárosi ajándéktárgyak**, zászlók, fényképalbumok) kerültek a gyűjteménybe.

Két világháború közti polgári háztartási textíliákat, kézimunkákat (asztalterítő, szalvéták), alkalmi és hétköznapi női ruhákat vásároltunk.

Losonczi Pál államfői kitüntetésait és ajándéktárgyait a letéti leltár szerint visszadtuk a volt államfőnek.

„Néva” képtáviró, 1960-as évek

100 ÉVES A MÚZEUM

Műtermi fényképezőgép, 1920-as évek

Kristályvázák Kaposvár egykori szovjet testvérvárosából, Kalinyinból, 1960-as, 1970-es évek

Sellmann Rezsóné a műtermében, 1970-es évek eleje

Jelenetek a munkásörök életéből, 1970-es évek

1993

Ajándékozás révén került hozzánk **Gyertyás László** több mint huszonnégyezer fotónegatívot számláló somogyi riportfelvétele, mely az 1969-től 1976-ig terjedő időszakot öleli át.

A Somogy megyei nyomdától 1976-os márvány emléktáblát, a kaposvári izraelita hitközségtől a **Sellmann fényképészházaspár** fotográfiait, fényképezőgépeit kaptuk. A kaposvári Építőipari Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola ifjúságdiplomagyakorlóházát és mikádót, valamint számukra már elavult szakmunkás tankönyveket adományozott. A kaposvári tanítóképző főiskola 70-es években használatos oktatástechnikai eszközöket adott át.

Vásárlással két darab XIX. századi fotóalbum és egy komplett **munkásörviselet** (kimenő és gyakorló) került a gyűjteménybe.

Gyertyás László fotóművész kiállításának megnyitása Nagyatádon. (1979. június 9.) A kép közepén látható Dr. Troszt Tibor megnyitó beszédét tartja, mögötte Gyertyás László áll

JUBILEUMI KÖTET

1994

Gyűjtés során egy régi kaposvári pedagógus dinasztiától oktatással, neveléssel kapcsolatos sajtótermékekkel, periodikákkal, módszertani ill. ideológiai segédanyaggal egészült ki iskolatörténeti gyűjteményünk. Unikumnak számítanak az 1950-es évek gazdátanfolyamainak tankönyvei, az arany- és ezüstkalászos gazdabizonyítványok és az ugyanekkor végzett kísérleti megfigyeléseket rögzítő felvételek.

Képeslapgyűjteményünk érdekes kiegészítője az a hanglemez-képeslap, amely a '60-as évek elejének divatos technikai jellegzetessége volt. A színes felvételen a kaposvári színház épülete látható, a „zenei aláfestés” pedig egy népszerű magyar nóta, melyet Solti Károly énekel.

Az év legnagyobb szenzációja az a **Rácz Vali** adományozta gyűjteményegyüttes, mely csaknem 900 darabból áll. A két világháború közötti időszakot bemutató helytörténeti és országos művelődéstörténeti anyag önmagában többmillió érték. Megszerzése öt éves munka eredménye volt.

Jelenet a „Két lány az utcán” című filmből. Rácz Vali első filmszerepében, 1939

Rácz Vali az 1990-ben nyílt göllei kiállításban

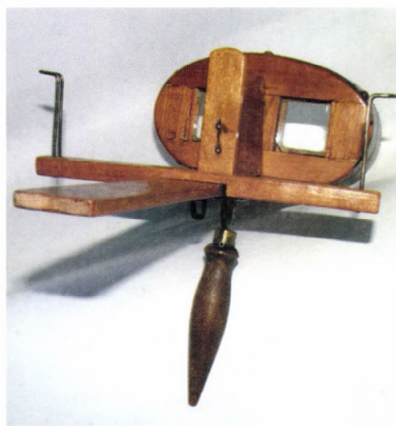
Rácz Vali az Éjfélre kiderül című film moziplakátján, 1942

Az idős művész portréját e foto alapján 1993-ban Magda Zeisel készítette el. A festmény is múzeumunk tulajdona

Rácz Vali itthoni rezensánza az 1980-as évek végén vette kezdetét. Pillanatkép egy rádiófelvételtől

Amerikai típusú kézi sztereónéző az 1910-es évekből

Sztereófényképek az Egyesült Államokból, 1910-es évek

Vásárlással egy **kézi sztereónéző készülékhez** és a hozzá tartozó színezett sztereo-fevételekhez jutottunk. A képek az Amerikai Egyesült Államok nevezeteseit és Krisztus életét ábrázolják. Egy szerencsét próbáló somogyi munkásember hozta haza Amerikából családjának az 1910-es években. Az Amerikába „kitántorgó” magyarok emlékét idéző tárgy egyúttal technikatörténeti érdekesség is. Bemutató-sára 2007-ben, a Térbe zárt pillanat – Epizódok a sztereófényképezés történetéből – című kiállításon került sor.

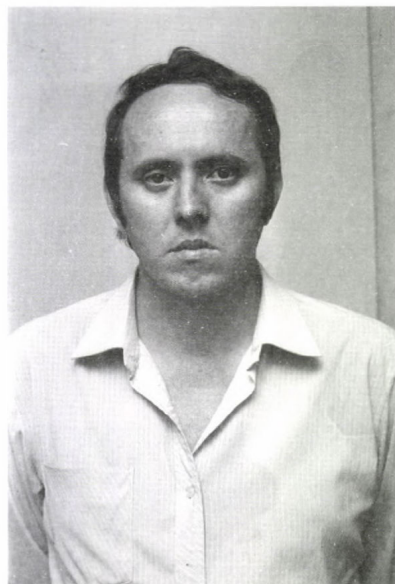
1995

Gyűjtés során hagyatékokból két világháború közt kiadott könyveket, 1910-es évekbeli somogyi almanachokat és kaposvári képeslapokat, viseletkiegészítő tárgyakat válogattunk.

Visszaemlékezéseket gyűjtöttünk a két világháború közt működő somogyi írástudókra (elsősorban tanárookra, lapszerkesztőkre) a kaposvári közéletre, iskolatörténetre vonatkozóan.

Levélváltásaink során Izraelből dr. Zvi Am-Ad ny. haifai egyetemi tanár (Hanák Péter történész iskolatársa és barátja) küldte visszaemlékezéseit a két világháború közti Kaposvárról.

Kiemelkedő volt továbbá két adományozás, amely már korábban (1993-ban és 1994-ben) hozzánk került műtárgygyűjtést egészített ki. Gyertyás Lászlóné férjének, **Gyertyás László** fotóriporter és fotóművésznek teljes hagyatékát (mintegy 83 ezer darab filmnegatívot) átadta gyűjteményünknek. A Rácz-anyag Rácz Vali újabb ajándékozása révén **két barokk szoborral**, egy festménnyel, két neoempire falikarrral és egy **gyertyatartóval** gyarapodott.

Gyertyás László: Önarckép, 1985

Gyertyás László: Király J. Béla fényképész a Somogyi Hírlap szerkesztőségében, 1990

Máté evangélista és Lukács evangélista szobra (XVIII. szd.)
a göllei templom egykori faragott szószékét díszítette

Szececssziós gyertyatartó Rácz Vali egykori
Budakeszi úti otthonából

1996

A „100 éves a mozi” kampány során rendezett rajzfilmtörténeti kiállításunknak, valamint a Múzeumi Tájékoztatóban közölt híreinknek, magánygyűjtőkkel való kapcsolatainknak köszönhetően – ajándékozás útján – 1936-os porcelán Walt-Disney figurákkal, gyermekjátékokkal, kisebb lakberendezési tárgyakkal (neobarokk asztalka, állólámpa, valamint egykori díszítményeik) gyarapodtunk. Adattárunkba az „1000 éves a magyar iskola” mozgalom inspiráló hatására iskola- és neveléstörténeti monográfiák kerültek Marcaliból és Kötcséről.

A Nemzeti Kulturális Alap pályázatán nyert összeg segítségével sikerült restauráltatnunk a Rácz Valitól 1996-ban kapott **barokk faszobrokat**.

100 ÉVES
A MOZI

A Somogy Megyei Múzeumok
Igazgatósága
és a
Magyar Filmtézet
tiszteltet meghívja Önt és barátait
1996. február 1-jén, este 6 órára
a Rippl-Rónai Múzeum épületébe
(Kaposvár, Fő u. 10.)
az

In memoriam Maczkássy Gyula
című közös kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
LENCŐ LÁSZLÓ

A Magyar Filmtézet archívumvesztője

Intézményünk az „In memoriam Maczkássy Gyula” című kiállítással emlékezett meg a mozi centenáriumáról

Jelenet az „In memoriam Maczkássy Gyula” című kiállításból

A Két bors ökröcske című Maczkássy-rajzfilm
plakátja, 1955

100 ÉVES A MÚZEUM

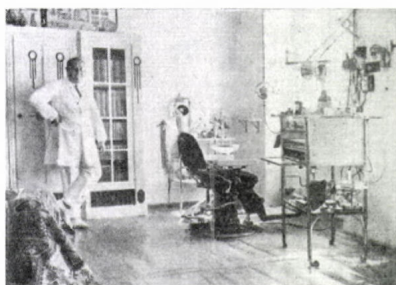
1997

Célgyűjtéssel került a gyűjteménybe az a két világháború közötti **panziósoba** belső, amely a balatonszárszói József Attila emlékkiállításán látható.

Rácz Vali előadóművész halála után budapesti rokonok birtokában lévő dokumentumokkal (köztük csaknem ezer levéllel és levelezőlappal a rajongóktól) bővült a művész hagyatéka.

Panzióbelső. Részlet a balatonszárszói József Attila emlékkiállításból, 1997

Modern fogászati rendelő, 1920-as évek

1998

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója inspirálta azt a célgyűjtést, mellyel az 1848 emlékezete – Somogyban című kiállításban a forradalom 1849–1990 közötti utóélete bemutathatóvá vált.

Ajándékozással került a gyűjteménybe a dr. Puskás Béla toponári körzeti orvos használt **fogorvosi rendelő** berendezése. A berendezés eredetileg a két világháború közötti időszakból származik. Falusi orvosok egymásnak adták-vették, Toponárra az 1970-es évek végén került, az 1990-es évek elejéig használatban volt.

1999

Az ajándékozások közül kiemelkedik az a több ezer darabos, tematikusan rendezett jelvény- és kiténtetés-gyűjtemény (jobbára Kádár-kori, de múlt századi darabokat is tartalmaz), amelyet **Jávori Bélától** kaptunk. A Somogyi Néplap ny. főszerkesztője az év második felében fotó- és filmkészítéssel kapcsolatos tárgyi, könyv- és sajtóanyagot adományozott.

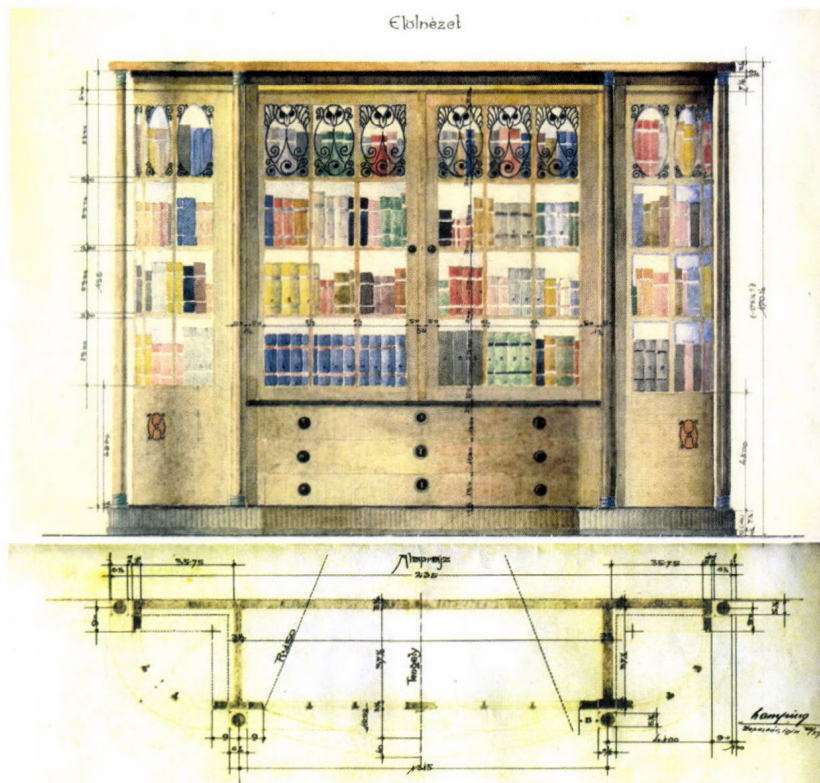
Rózsa Ferenc-díj. Újságírói tevékenysége elismerésére Jávori Béla 1975-ben kapta.

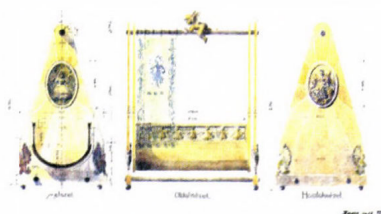
A Somogyi Néplap nívódíja, 1989

JUBILEUMI KÖTET

Előbél

Úriszoba könyvszekrénye (Tervező: Lamping József, 1914)

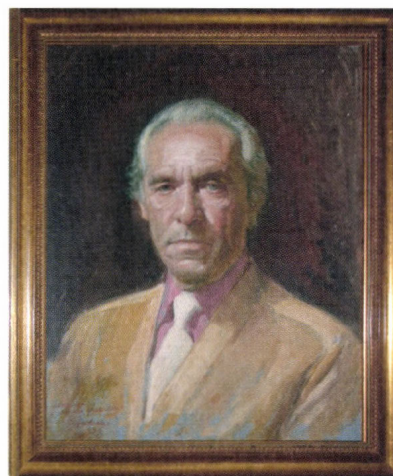
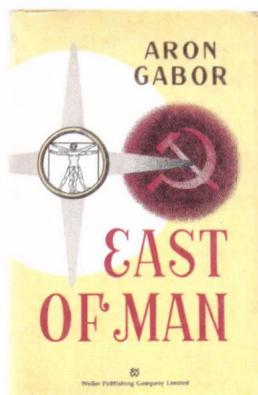
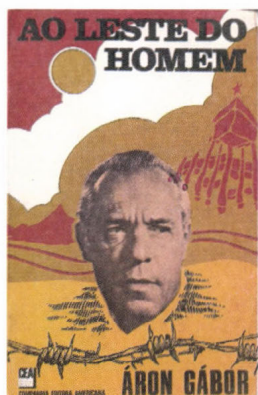
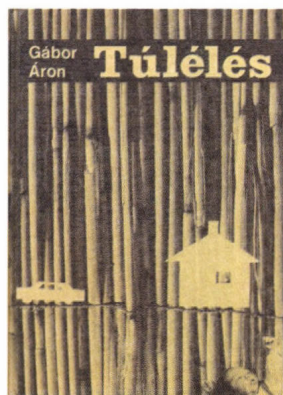

Bölcsőágy (Tervező: Lamping József, 1918)

Szakminisztériumunk múzeumi főosztályának pályázatán elnyert összeg lehetővé tette bútorgyűjteményünk kiegészítését. A neves kaposvári építész, **Lamping József tervezte bútorok** (úriszoba könyvszekrénye 1914; bölcsőágy 1918) a századelő lakáskultúráját idézik fel. Ugyancsak sikeres pályázat biztosította összegből sikerült megvásárolnunk egy 1938-ból származó neobarokk intarziás szekretert, amely egy tisztviselő-pedagógus család nappalijának jellegzetes tárgya volt.

Átadással került a gyűjteménybe néhány könyv és emléktárgy **Gábor Áron**, kaposvári gyökerű 1965-től haláláig Münchenben élt író hagyatékából.

Gábor Áron (Kaposvár, 1911. ápr. 20. – Saarbrücken, 1982. dec. 28.) író, újságíró portréja. Markos Gábor festménye, 1979

2000

A kaposvári tanítóképző Főiskola 8 és 16 mm-es filmvetítőket, – felvevőket adományozott, valamint 53 db oktatófilmmel gyarapította kinotechnika- és oktatástörténeti gyűjteményünket. A Somogyfilm Kft pedig a moziplakátok gyarapodását évről évre folyamatosan biztosította.

A gyűjteménygyarapodás mellett – sajnálatos módon – „gyűjteményvesztés”-ről is be kell számolnunk. **Újvárfalván** ugyanis **kirabolták** az „1848 emlékezete – Somogyban” c. kiállítás anyagát. A kár – az eszmei értéket nem számítva – több mint 3 millió Ft.

100 ÉVES A MÚZEUM

2001

A Kegyes Tanítórendhez tartozó falvak és puszták képét, gazdasági életét bemutató ábrázolásokat, vízfestményeket tartalmazó, 1881-ben készült **album** került a gyűjteménybe vásárlás útján.

Gölle sz. iványi puszta

Fonó. A falu az egykorigépgyárral és gépészlakkal

Ízelítő az 1881-es albumból – A mernyei katolikus templom

Sikeres pályázat biztosította anyagi forrásból az újvárfalvi kiállításból ellopott tárgyak egy részéről műtárgymásolatok készültek, mostanára már csak ezeket láthatja az állandó kiállításon a látogató.

A kaposvári önkormányzattól egy márvány emléktábla került átadásra, melynek érdekessége az, hogy kétszer is felhasználták: egyik oldala a neves kaposvári városépítő polgármester érdemeit örökíti meg, a másik oldala pedig a csurgói 1919-esek mementója.

A jelenkor történései megörökítésének egyik példája a Szemere Bertalan Társaság ajándéka, mely az általa alapított belügyi kitüntetés, a **Szent György rend** sorozatát adományozta numizmatikai gyűjteményünk gyarapítására.

A Szemere Bertalan Társaság kitüntetései

JUBILEUMI KÖTET

2002

Mivel a jelentősebb műtárgyvásárlások intézményünk gazdasági lehetőségeit meghaladják, több pályázatot készítettünk **Csikszentkirályi Lestyán Ferenc**, kaposvári cukrászmester műhelyének, felszerelésének megvásárlására. Törekvéseinket siker koronázta. Kaposvár M. J. Város és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma jóvoltából az anyag – amely csaknem 2000 db tárgyat, dokumentumot, fényképet tartalmaz – gyűjteményünkbe került.

A gyűjtemény fejlesztésében továbbra is jelentős szerepet játszott az ajándékozás. Ily módon fényképezetek (Kárpáti Kálmán fotóművész, Sellmann Rezső és felesége) hagyatékához, katonai egyenruhákhoz jutottunk.

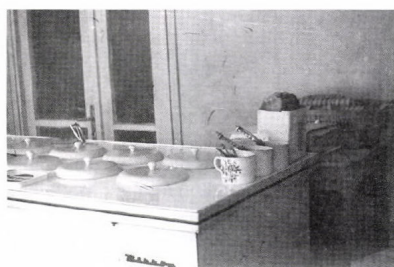
Sikeres pályázati összeg biztosította a Lamping József tervezte bölcsőagy restaurálásának költségeit is.

Cs. Lestyán Ferenc cukrászdája 1971-ben nyílt Kaposváron a Kisfaludy utca 29. szám alatt

Cs. Lestyán Ferenc cukrászdájának cégtáblája, 1971

Fagylaltospult. 1970-es évek. (Cs. Lestyán Ferenc cukrászdájának igazi specialitása a fagylalt volt.)

Cs. Lestyán Ferenc cukrászmester szaloncukrot készít.

Cs. Lestyán Ferenc cukrászmester kakasos nyalókát készít a múzeumi gyermek közönségnek, 2002

2003

Archív fényképtárunk az 1970-es, ill. az 1980-as években elhunyt id. és ifj. Grábner Gyula portréival gyarapodott, amely a családtól rájuk vonatkozó adattári anyaggal egészült ki. **Péter János** fotóművésztől az örökösök közel másfélezer fényképet, számos fotós díjat, kitüntetést adományoztak.

Péter János

Fasor

Önarckép (Fotó: Péter János)

Gólöröm. A felvétel a Kaposvár-Zalaegerszeg NBI-es labdarúgó-mérkőzésen készült. (Fotó: Péter János, 1976. április 24.)

100 ÉVES A MÚZEUM

Részlet a tanítói lakásból

Mesterlevél. Barcs, 1800-as évek
(magyar, nyomtatott, kitöltetlen)

Ács mesterlevél. Mike, 1872. május 12.
(nyomtatott, magyar, kézzel kitöltött)

Molnár tanulólévl. Berzence, 1820. május 29.
(magyar kézzel írott)

Az iskolai szemléltetőeszközök cserélődése kapcsán az orosz nyelv oktatását szolgáló folyóiratokra, faliképekre, diafilmekre, hanglemezekre, könyvekre tettünk szert.

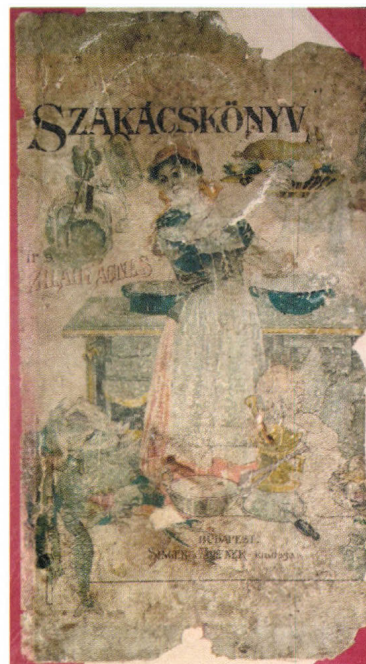
Megvásároltuk a néhai Bozsoki László, vései kántortanító 1940-es évek második feléből való **szobabútorát**.

Egy magánygyűjtőtől 1956-os dokumentumokhoz jutottunk.

Sikeres pályázat biztosította **céhes okleveleink**, a Lestyán-gyűjteményhez tartozó **szakácskönyvek** restaurálását is éppúgy, ahogy egy intarziás szekreter és a hozzá tartozó asztalkéét is.

Mészáros tanulólévl. Sabatist, 1750. február 22. (Latin, kézzel írott)

Restaurált szakácskönyvek

2004

Somogy megye és a barcsi önkormányzat támogatásával immár végleg a gyűjteménybe kerültek **Losonczi Pál államfői kitüntetései**.

A Nemzeti Kulturális Alap biztosította pályázati forrásból sikerült megvásárolnunk egy pianínót. A karos gyertyatartókkal, Mozart portréjának domborművével díszített, 1880-as évek végéről származó fatőkés hangszer a vései kántortanító hagyatékához tartozott. 2003-ban már a gyűjteménybe került az a szobabútor garnitúra, melynek az említett tárgy állandó tartozéka volt.

Egy kaposvári hagyaték szinte teljes begyűjtésével megjelenik gyűjteményünkben az 1970-es évek lakáskultúrája is.

A Nemzeti Kulturális Alap pályázatán nyert összeg segítségével megkezdődött Kaposvár reformkori zászlajának restaurálása.

Finn Fehér Rózsarend nagykeresztje a láncon, 1970

Panamai Manuel Amador Guerrero Rend nagykeresztje a láncon, 1976)

Iráni Pahlavi Rend lánca, 1969

2005

Gyűjtéssel második világháborús visszaemlékezéssel, táborig levelezőlapokkal (köztük **nyírfakéregből** készült is van), ajándékozással 1900-as évek elejéről származó, bolti sonkaszeletelével gyarapodtunk, vásárlással Keresztes F. János (1897–1958), volt kaposvári kereskedő családi fotóalbumaihoz, dokumentumaihoz, egyes lakberendezési tárgyaihoz jutottunk.

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásának köszönhetően egy késő reneszánsz kézimunka-együtttest kiegészítő, XIX. szd. első feléből származó **textilcsík** restaurálására került sor.

Nyírfakéreg levelezőlap, 1943

Rátéthímzéses falikárpit, XIX. szd. első fele

A vizit-ruha, 1908

2006

Pályázati támogatásból egy 1908-as divat szerinti **női vizit-ruhával**, egy szecsesziós tálalószekrényel, egy Pannónia T 5-ös motorkerékpárral, laterna magicához való biedermeier képekkel gyarapodtunk. 1956 jubileuma alkalmából fotók dokumentumok kerültek a gyűjteménybe az 1950-es évekről, valamint a forradalom kaposvári eseményeiről.

A vizit-ruha kontykalapja, 1908

2007

A gyűjtemény kiegészítő jelleggel, főképp hagyatékokkal, ajándékokkal gyarapodott. Így a várostörténet jeles dokumentumaira, fényképfelvételeire leltünk **Rostás Károly** – egykori kaposvári polgármester (1948–1950), később tanácselnök (1967–1975) hagyatékában. Ugyancsak fontosak Jávorai Béla ny. főszerkesztőnek a Somogyi Néplap történetére vonatkozó visszaemlékezései, dokumentumai, a rendszerváltás után született kéziratai, valamint Böhm József gimnáziumi tanárnak az 1970-es évektől gyűjtött mozizás- és filmtörténeti adatgyűjteményei, melyek ajándékként kerültek hozzánk.

Rostás Károly betűszedő a Somogyi Néplap tördelése közben, 1952

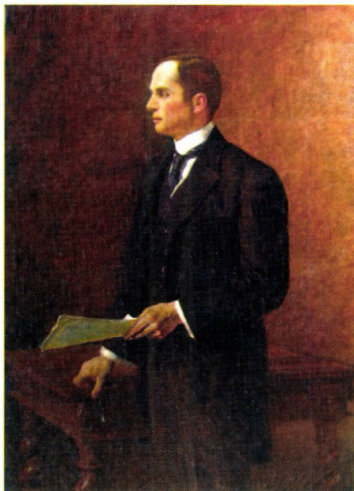
2008

Örömmel számolhatunk be arról, hogy ami a gyűjteményt illeti, az mennyiségében és minőségében is jelentősen gyarapodott.

A Nemzeti Kulturális Alapprogram Múzeumi Szakkollégiuma biztosította forrás segítségével megvásároltuk egy arisztokrata hölgy **nyári viseletét**, amely 1897-98-ban készült. Sikeres pályázatunk eredménye egy 1956-ban, a forradalom idején, Kaposváron készült és használt **zászló** megszerzése is. A tárgy az 1956-ról szóló Több mondat a zarnokságról – Plakát és történelem című időszaki kiállításunkban látható.

1956-os kaposvári zászló

Kunffy Lajos: Dr. Kovács-Sebestény Gyula portréja, 1926

Elegáns, gazdag hímzésdíszítéssel készült női nyári ruha 1897–98-ból

Ugyancsak az NKA Múzeumi Szakkollégiumától elnyert összegből került sor **dr. Kovács-Sebestény Gyula (Kaposvár egykori polgármestere) portréjának** restaurálására.

A gyűjteménygyarapodásban kiemelkedő jelentőségű volt az a gyűjteményegyüttes, amelyet **Jávori Bélától (1931–2008)**, a Rózsa Ferenc-díjas, Aranytollal kitüntetett újságírótól, a rendszerváltással megszűnt Somogyi Néplap ny. főszerkesztőjétől kaptunk. Jávori Béla hosszú évekre visszamenő kapcsolatunk nyomán döntött úgy, hogy 35 évi munkásságának javát (írásait, filmjeit, fotóit és egyéb dokumentumait) a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága Történelmi Osztályának gondjaira bízta.

A restaurálás témakörben 2008-ban folytatódhatott az a projekt, amely 2005-ben vette kezdetét. Annak a késő reneszánsz kori textilkárpit-együttesének restaurálásáról van szó, amely 1994-ben, a kiváló ember és előadóművész, az 1930-as, '40-es évek ünnepelt sztárja, a somogyi születésű Rácz Vali ajándékként került a múzeum újkortörténelmi gyűjteményébe számos más, unikális tárggyal egyetemben. A műtárgyegyüttes két régebbi darabja **rátéthímzéssel** 1600 körül készült, az újabb, kiegészítő, ugyancsak **rátéthímzéses textilcsik** pedig a XIX. szd. elején. Első körben – miként azt már 2006-ban hírül adtuk – a XIX. századi darabot restauráltuk, 2007 és 2009 között pedig elkészült az egyik reneszánsz darab is.

Jávori Béla (1931–2008)

Rátéthímzéses pánó (1600 körül) restaurált állapotban

A történeti fényképgyűjtemény kultúr- és technikatörténeti szempontból egyaránt értékes darabja az az óriás méretű fotográfia, melynek meghatározására a közelmúltban került sor.
„Az ezeréves hárs” Langsfeld Mór (1829-1905) felvétele a millenniumi somogyi pavilon látóivalói közé tartozott.